

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Jana Vyklického v právní věci žalobce: **M. R.**, zastoupeného JUDr. Jaroslavem Savkem, advokátem se sídlem ulice 28. října 851/26, Teplice, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na poříčním právu 376/1, Praha 2, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 5. 2014, č. j. MPSV-UM/6291/14/4S-ÚSK, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 11. 2014, č. j. 78 Ad 16/2014 – 45,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce advokátu JUDr. Jaroslavu Savkovi **s e** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Včas podanou kasační stížností napadl žalobce v záhlaví uvedený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, jímž byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 5. 2014. Tímto rozhodnutím bylo zamítnuto jeho odvolání a potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky ze dne 11. 4. 2014, jímž mu nebyla přiznána dávka mimořádné okamžité pomoci podle § 36 zákona č. 111/2006 Sb. o pomoci v hmotné nouzi.

Krajský soud při posouzení věci vycházel z následujícího skutkového stavu. Dne 24. 3. 2014 požádal žalobce o mimořádnou okamžitou pomoc ve výši 1.000 Kč z důvodu hrozící vážné újmy na zdraví s odůvodněním, že nemá uspokojivě naplněny

životně důležité potřeby, nemá dostatečné prostředky na dietní stravování a jeho práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby. Příjmy žalobce byly v tu dobu tvořeny invalidním důchodem pro invaliditu druhého stupně ve výši 2.196 Kč, příspěvkem na živobytí ve výši 2.930 Kč, příspěvkem na bydlení ve výši 2.683 Kč, a doplatkem na bydlení ve výši 418 Kč, celkem tedy pobíral měsíčně 8.227 Kč. Jeho výdaje na bydlení činily 2.862 Kč za nájemné včetně služeb a 1.300 Kč zálohy na dodávku elektřiny, celkem tedy 4.162 Kč.

K věci samé krajský soud uvedl, že finanční prostředky na dietní stravování žalobce, popř. léky jsou zohledněny již v dávce pomoci v hmotné nouzi, a to v příspěvku na živobytí. Ten je koncipován jako opakovaná dávka, která je pravidelně vyplácena jejím příjemcům, oproti dávce mimořádné okamžité pomoci, jež je dávkou jednorázovou poskytovanou pro zvládnutí výjimečné životní situace, nelze-li jejímu příjemci poskytnout pomoc jiným způsobem. Permanentní potřeba dietního stravování, popř. léků s ohledem na její soustavnost a nepřetržitost zjevně nepředstavuje jednorázovou výjimečnou životní situaci. Mimořádná okamžitá pomoc nemá sloužit k úhradě léků, natož pak léků pravidelně užívaných. Není určena ani k úhradě výdajů za pravidelné návštěvy ve zdravotnických zřízeních. Z povahy věci je pak vyloučeno, aby mimořádná okamžitá pomoc sloužila k úhradě běžné vyživovací povinnosti na nezletilé dítě, popř. ke zpětné úhradě dluhu na běžné vyživovací povinnosti, neboť vyživovací povinnost, stanovená jako opakované měsíční plnění, zjevně postrádá mimořádnost a jednorázovou životní situaci žadatele o tuto dávku. Správní orgány obou stupňů proto legitimně uzavřely, že v případě žalobce nejsou splněny podmínky pro přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci ve smyslu § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi, a to s ohledem na jeho sociální situaci a jeho příjmy z dávek důchodového pojištění, dávek pomoci v hmotné nouzi a státní sociální podpory ve vztahu k jeho nezbytně nutným výdajům.

Dle názoru soudu správní orgány také správně posuzovaly žalobcovu žádost o dávku mimořádné okamžité pomoci i z pohledu § 2 odst. 6 písm. e) zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť žalobce v souvislosti se svojí žádostí uváděl, že je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby. Žalobce ovšem v žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci nikterak nespecifikoval, jaký trestný čin měl být ve vztahu k němu spáchán, či jaká trestná činnost je ve vztahu k němu páchána a jak jsou touto trestnou činností ohrožena jeho práva a zájmy. Tyto skutečnosti neuplatnil ani při ústním jednání dne 24. 3. 2014, č. j. 8047/2014, o němž byl sepsán protokol na Úřadu práce, kontaktním pracovišti krajské pobočky v Ústí nad Labem – Teplice. Pro vyhodnocení důvodnosti předmětné žaloby mělo pak dle soudu klíčový význam to, že žalobce tyto skutečnosti neuvedl ani při sociálním šetření, jež se uskutečnilo v místě jeho bydliště dne 28. 3. 2014, třebaže byl k tomu správním orgánem prvního stupně vyzván. Žalobce tedy v řízení před správním orgánem prvního stupně neprokázal své tvrzení o tom, že je obětí trestné činnosti, a ani v následném odvolacím řízení blíže nekonkretizoval, jaký trestný čin či jaká trestná činnost měly být ve vztahu k němu spáchány a jak jsou touto trestnou činností ohroženy jeho práva a zájmy. Teprve až v řízení před soudem začal tvrdit, že probíhá trestní řízení u Okresního soudu v Děčíně pod sp. zn. 4 T 263/2012, jehož je ne vlastní vinou obětí. Soud v rámci správního soudnictví je však soudem přezkumným a nikoliv nalézacím, takže se uvedeným tvrzením nemohl zabývat, neboť by tím v dané věci nepřipustně nahrazoval činnost správních orgánů. Pokud má žalobce za to, že je osobou,

jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, ohledně níž dle jeho prohlášení probíhá trestní řízení, je podle soudu zapotřebí, aby toto tvrzení uplatnil v rámci řízení o případné nově podané žádosti o dávku mimořádné okamžité pomoci a umožnil správnímu orgánu, aby se touto skutečností řádně vypořádal.

Správní orgány obou stupňů tedy podle názoru soudu správně uzavřely, že v případě žalobce nejsou splněny podmínky pro přiznání dávky mimořádné okamžité pomoci ani ve smyslu § 2 odst. 6 písm. e) zákona o pomoci v hmotné nouzi, neboť žalobce neprokázal, že je osobou, jejíž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby.

Kasační stížnost podal žalobce (dále jen stěžovatel) z důvodů, jež by se daly podřadit ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s., sám je však v textu podání výslovně neoznačil. Nejvyšší správní soud tak podle obsahu námitek učinil sám.

Stěžovatel konkrétně namítal, že krajský soud nesprávně označil žalovaný správní orgán, neboť žalovaným bylo v daném případě Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor odvolání a správních činností nepojistných dávek, referát odvolání a správní agendy – Ústecký kraj, se sídlem Masarykova ulice 633/318, Ústí nad Labem. Tento svůj názor opřel o ustanovení § 87 písm. c) o. s. ř. (důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.)

Dále má stěžovatel za to, že řízení bylo zmatečné, neboť bylo rozhodováno soudkyní JUDr. Markétou Lehkou, ačkoliv ve věci byla podána další žaloba k Obvodnímu soudu pro Prahu 2. Rozsudek je proto „nicotný“ (důvod podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.).

Kromě toho považuje stěžovatel rozhodnutí správního orgánu za nepřezkoumatelné, neboť žalovaný se nezabýval dostatečně zdůvodněním toho, proč není osobou, které hrozí vážná újma na zdraví. Podle jeho názoru bylo třeba, aby se správní orgán vypořádal s články 26 a 28 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, která ukládají signatářským státům přijmout účinná a vhodná opatření v oblasti plného začlenění postižených osob do společnosti a zajistit jim přiměřenou životní úroveň. Poukázal také na čl. 14 této Úmluvy, který zakazuje diskriminaci na základě zdravotního postižení. Za významný označil také čl. 8 Úmluvy, podle něhož nebyl brán dostatečný ohled na jeho právo na soukromý a rodinný život. V obecné rovině poukázal též na skutečnost, že správní orgány se celkově nedostatečně zabývají jeho sociální situací a nepřihlízejí dlouhodobě ke skutečnosti, že je obětí trestného činu, a tudíž osobou zvláště zranitelnou. S uvedenými skutečnostmi se pak nevypořádal ani krajský soud v napadeném rozsudku (důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.).

Stěžovatel má přitom s ohledem na výše uvedené za to, že podmínky pro přiznání mimořádné jednorázové dávky splňuje a tato právní otázka byla jak správními orgány, tak soudem chybně posouzena (důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v rozsahu uplatněných stížnostních bodů a po posouzení věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejprve se zabýval námitkou zmatečnosti řízení před soudem. Ze soudního spisu zjistil, že stěžovatel se žalobou ze dne 28. 6. 2014 domáhal přezkoumání rozhodnutí žalovaného ve věci nepřiznání dávky mimořádné okamžité pomoci a zároveň vůči němu

uplatnil nárok na náhradu škody způsobené jeho nesprávným rozhodnutím ve výši 50.000 Kč. Usnesením ze dne 7. 7. 2014, č. j. 78 Ad 16/2014 - 1 vyloučil krajský soud žalobu v té části, která směřovala proti rozhodnutí správního orgánu, k samostatnému projednání. O této části žaloby pak rozhodl napadeným rozsudkem. K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že pravomoc soudu byla v daném případě založena ustanovením § 4 odst. 1 písm. a) s. ř. s., věcná a místní příslušnost ustanovením § 7 odst. 1 a 3 s. ř. s. Samosoudkyně JUDr. Markéta Lehká nebyla v průběhu řízení o žalobě vyloučena z projednávání a rozhodnutí této věci; stěžovatel následně ani v kasační stížnosti neuvedl žádné skutečnosti, které by svědčily o jejím vztahu k věci, případně k oběma účastníkům. Námitka spadající pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. tak není důvodná.

Dále Nejvyšší správní soud posuzoval námitku nesprávné identifikace žalovaného správního orgánu. Zde je nutno uvést, že správním orgánem ve smyslu zákona je takový správní úřad či jiná instituce, kterým zákon svěřuje pravomoc rozhodovat o věcech v okruhu vymezené působnosti. O dávce mimořádné okamžité pomoci má pravomoc rozhodovat Úřad práce České republiky podle § 61 odst. 1 písmeno a) zákona o pomoci v hmotné nouzi, o odvolání proti rozhodnutí úřadu rozhoduje podle § 77 odst. 1 citovaného zákona Ministerstvo práce a sociálních věcí. Tento správní orgán má sídlo v Praze, Na Poříčním právu 2. Z hlediska definice správního orgánu je zcela nerozhodné, jaká je jeho organizační struktura a která složka tohoto orgánu rozhodnutí ve věci reálně vydává, nesvěřuje-li jí takovou pravomoc výslovně zákon. V projednávané věci je vydané rozhodnutí přiřčitelné právě tomuto orgánu, nikoliv jeho organizační složce. Stěžovatelem uváděné ustanovení § 87 písm. c) o. s. ř. se zde neuplatní, neboť řízení před správními soudy je upraveno příslušnými ustanoveními s. ř. s. Krajský soud tedy označil žalovaného správně, námitka vady řízení podle § 103 odst. 1 písm. d) tak rovněž není důvodná.

Neobstojí ani vznesená námitka nepřezkoumatelnosti napadeného správního rozhodnutí. Stěžovatel ve svém podání namítal nedostatečné odůvodnění závěru o neplnění podmínek pro přiznání dávky, tedy fakticky nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů. K tomu Nejvyšší správní soud předepisuje, že nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů se má primárně na mysli nedostatek důvodů skutkových, jen výjimečně mohou nepřezkoumatelnost způsobovat nedostatky v právní argumentaci, a to tehdy, pokud správní orgán ani v nejmenším nezareaguje na námitky vznesené v odvolání účastníkem řízení. Takovouto vadou však rozhodnutí žalovaného rozhodně netrpí. Žalovaný zde velmi podrobně vysvětlil, co je předmětem řízení, jak je tento předmět vymezen a jaký je účel požadované dávky. Zde zdůraznil především skutečnost, že mimořádná okamžitá pomoc poskytována *ad hoc* a je určena pro výjimečné případy, kdy osobám nelze pomoci jiným způsobem. Tato podmínka nebyla dle jeho názoru v případě stěžovatele splněna, neboť je mu poskytována pomoc dávkou státní sociální podpory a opakovanými dávkami pomoci v hmotné nouzi. Ani z bohaté dokumentace předložené stěžovatelem v průběhu správního řízení či z jeho výpovědi při místním šetření pak nebyl žalovaný schopen zjistit, jaké trestné činnosti by měl být stěžovatel obětí, či jakou trestnou činností by měl být ohrožen. I k tomu se v odůvodnění svého rozhodnutí řádně vyjádřil. S ohledem na tyto skutečnosti je Nejvyšší správní soud toho názoru, že nebylo žádného důvodu, aby se správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí nějak zabýval jednotlivými články Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, případně je při svém rozhodnutí nějak bral

v úvahu, neboť tyto články nemají s předmětem řízení přímou souvislost. Krajský soud se s obdobnými námitkami stěžovatele obsaženými v žalobě vypořádal shodně (byť zde stěžovatel nepoužil přímo pojmu nepřezkoumatelnost správního rozhodnutí), napadený rozsudek tedy netrpí ani vadou podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

K námitce nesprávného posouzení právní otázky podmínek nároku na dávku mimořádné okamžité pomoci pak Nejvyšší správní soud plně odkazuje na úplné a výstižné odůvodnění napadeného rozsudku a koneckonců též na odůvodnění rozhodnutí žalovaného. Opakovaně tedy jen zdůrazňuje, že stěžovatel neuvedl pro účely ustanovení § 2 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi v žádosti ani v průběhu řízení žádnou mimořádnou a aktuální událost, která by v té době nastala a měla za následek hrozbu újmy na jeho zdraví, stejně tak pro účely § 2 odst. 6 písm. e) tohoto zákona neupřesnil, ani neprokázal, v důsledku jaké skutečnosti a jaká jeho práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby a za jakým účelem by mu tedy měla být jednorázová dávka přiznána. Tím byl výsledek řízení předznamenán. Se skutečnostmi, které uváděl, se jak správní orgán, tak i krajský soud řádně vypořádaly; k řečenému nepovažuje Nejvyšší správní soud za nutné nic dalšího dodávat. Podmínky pro přiznání mimořádné okamžité pomoci stěžovatel k datu vydání napadeného správního rozhodnutí neplnil. Závěrem Nejvyšší správní soud shrnuje, že též námitku podle § 103 odst. 1 písm. a) neshledal důvodnou.

Napadený rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem je zákonný, Nejvyšší správní soud proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1, *in fine*, s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel neměl ve věci úspěch, žalovaný byl naopak plně úspěšný, jednalo se však o dávku pomoci v hmotné nouzi; Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s., s použitím § 120 s. ř. s.).

Ustanovený zástupce stěžovatele, advokát JUDr. Jaroslav Savko neučinil v řízení o kasační stížnosti žádný úkon právní služby, Nejvyšší správní soud mu proto odměnu za zastupování nepřiznal (§ 57 odst. 1 s. ř. s., *á contrario*, ve spojení s § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 27. dubna 2016

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu